

IV. JURISPRUDENȚĂ

DECIZIA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI ÎN CAUZA CAZAN ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI¹

Potrivit art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale „nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante”. De asemenea, potrivit art. 10 din Recomandarea Rec (2001)10 a Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei privind Codul european de etică al poliției, trebuie să se respecte rolul avocaților apărării în procesele de justiție penală. Astfel, poliția nu trebuie „să se amestece în mod nejustificat în activitatea lor, și nici să-i supună vreunei forme de intimidare sau de constrângere. În plus, poliția nu va face o asociere între avocații apărării și clienții lor”.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a patra), pronunță prezenta hotărâre²:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 30.050/12) îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, domnul Ionuț Cazan (reclamantul), a sesizat Curtea la 8 mai 2012, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (Convenția).

2. Guvernul român (Guvernul) a fost reprezentat de agentul guvernamental, doamna C. Brumar, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Reclamantul pretinde, în special, că a fost insultat și agresat în sediul poliției de către un polițist, în timp ce reprezenta un client, în calitate de avocat, în cursul urmăririi penale; în continuare, se plânge că nu a fost efectuată o anchetă eficientă de către autoritățile competente în urma plângerii sale penale formulate împotriva respectivului polițist.

4. La 30 ianuarie 2013, cererea a fost comunicată Guvernului.

¹ Decizia Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Cazan împotriva României, C 30.050/12, din 5 aprilie 2016.

² Publicată în Monitorul Oficial Partea I, nr. nr. 36 din 12 ianuarie 2017.

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

5. Reclamantul s-a născut în 1979 și locuiește în Constanța. Este de profesie avocat.

A. Incidentul din 12 iulie 2010

1. Versiunea reclamantului

6. La 12 iulie 2010, reclamantul s-a deplasat împreună cu clientul său, S.G., spre secția de poliție Constanța, în legătură cu urmărirea penală care era în curs de desfășurare împotriva clientului său. Reclamantul dorea să studieze documentele din dosar și să clarifice anumite detalii ale anchetei care era efectuată de C.P. Reclamantul și S.G. au fost primiți în biroul lui C.P.

7. Reclamantul i-a solicitat explicații lui C.P. cu privire la ordonanța de începere a urmăririi penale pe care o văzuse la dosar și care nu îi fusese comunicată clientului său. În acel moment, C.P. a început să-l insulte pe reclamant, afirmând că nu are niciun drept să îi adreseze întrebări. Reclamantul și S.G. s-au ridicat și s-au pregătit să iasă din biroul lui C.P. Acesta din urmă le-a cerut să semneze un proces-verbal prin care declarau că au luat cunoștință de urmărirea penală în curs; reclamantul afirmă că procesul-verbal indica o dată anterioară cu 6 luni. Reclamantul a refuzat să semneze documentul în cauză, iar polițistul l-a insultat din nou și l-a împins să stea pe un scaun, spunând că nu le va permite să părăsească secția de poliție înainte de a semna actul respectiv. C.P. i-a telefonat polițistului care era de pază pentru a-i cere să nu le permită acestora să iasă și a închis cu cheia ușa de la biroul său.

8. În continuare, reclamantul i-a spus lui C.P. că, dacă nu îi lasă să iasă, va suna la numărul de urgență de pe telefonul său mobil. C.P. a vrut să îi smulgă telefonul și i-a răsucit degetul inelar de la mâna stângă, în care îl ținea. S.G. a încercat la rândul său să apeleze numărul de urgență de pe propriul telefon mobil. C.P. a deschis apoi ușa, continuând să îl insulte pe reclamant și amenințându-l că îl va urmări și îi va distruge

cariera. Acesta a rupt împuternicirea avocațială prin care S.G. îi dădea mandat reclamantului să îl reprezinte în fața organelor de urmărire penală și i-a interzis reclamantului să mai revină în biroul său. Apoi reclamantului și lui S.G. li s-a permis să părăsească secția de poliție.

2. Versiunea Guvernului

9. La 12 iulie 2010, orele 9,20, reclamantul și S.G. s-au prezentat la secția de poliție. Polițistul prezent la poartă le-a solicitat să prezinte documentele de identitate și a notat datele acestora de identitate într-un registru. Au fost conduși apoi în biroul lui C.P. La momentul producerii faptelor, C.P. era comisarul-șef al biroului de cercetări penale al Poliției Transporturi Constanța, care era însărcinat cu anchetarea dosarelor care prezentau un anumit grad de complexitate.

10. După ce a studiat dosarul clientului său, reclamantul și-a exprimat nemulțumirea față de desfășurarea urmăririi penale și i-a solicitat clarificări lui C.P., în special în ceea ce privește ordonanța de începere a urmăririi penale, care nu i fusese comunicată clientului său.

11. Pe baza unui proces-verbal redactat de C.P. la 12 iulie 2010, Guvernul indică faptul că în jurul orei 10.00, C.P. le-a prezentat reclamantului și lui S.G. un proces-verbal pentru a-l semna; procesul-verbal includea mențiuni potrivit cărora părțile interesate ar fi luat cunoștință despre acuzația penală, încadrarea juridică a faptelor, precum și drepturile și obligațiile prevăzute de lege. Reclamantul a refuzat să-l semneze, i-a spus și lui S.G. să refuze și a declarat că intenționează să se plângă procurorului ierarhic superior despre faptul că S.G. nu a primit o notificare privind începerea urmăririi penale împotriva sa.

12. Reclamantul și S.G. au vrut să iasă din birou fără a semna procesul-verbal și C.P. a insistat ca ei să îl semneze. Acesta s-a asigurat telefonic că polițistul care era de pază la intrare a notat corect datele privind prezența reclamantului și a lui S.G. în secția de poliție. A încercat din nou să-i convingă să semneze respectivul proces-verbal. C.P. și reclamantul și-au exprimat fiecare intenția de a depune plângere unul împotriva celuilalt. C.P. i-a înmânat reclamantului împuternicirea semnată de clientul său și i-a precizat că S.G. va fi citat pentru a fi audiat în calitate de învinuit.

13. Pe baza informațiilor furnizate de Poliția Constanța, Guvernul indică faptul că ușile secției

de poliție nu sunt închise cu cheia decât la sfârșitul zilei de lucru; în plus, cheile nu sunt ținute în broască.

14. În cele din urmă, Guvernul adaugă că, în toată perioada în care a fost prezent în secția de poliție, reclamantul a adoptat o atitudine ireverențioasă și a făcut remarci cu privire la ilegalitățile pretins comise de C.P. Acesta din urmă l-a informat despre posibilitatea de a se plânde autorităților competente. După acest schimb de cuvinte, reclamantul și S.G. au părăsit biroul lui C.P.

B. Examinarea medico-legală a reclamantului

15. După acest incident, reclamantul s-a deplasat la serviciul de medicină legală din Constanța, care l-a trimis către un spital din același oraș pentru a efectua o radiografie a degetului inelar stâng. Secția ortopedie a spitalului a întocmit, în aceeași zi, un certificat medical din care reieșea că reclamantul avea o entorsă la degetul respectiv. Cu această ocazie, degetul reclamantului a fost imobilizat cu o atelă din ghips.

16. Potrivit certificatului medico-legal emis la 16 iulie 2010 de serviciul de medicină legală, reclamantul prezenta leziuni traumatice care ar fi putut să fie cauzate de suprasolicitarea articulației interfalangiene și care ar fi putut data din 12 iulie 2010. În plus, reclamantului i s-a recomandat să continue îngrijirile medicale între 5 și 7 zile.

C. Procedura penală

17. La 13 iulie 2010, reclamantul a depus plângere penală împotriva lui C.P. pentru purtare abuzivă, lipsire de libertate în mod ilegal și ultraj. La 15 iulie 2010, C.P. a formulat, de asemenea, plângere penală împotriva reclamantului pentru denunțare calomnioasă și sfidarea organelor judiciare. Cele două plângeri au fost înaintate Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Constanța (parchetul), care, la 16 iulie 2010, a decis să le conexeze.

18. La 4 august 2010, reclamantul a dat o declarație la poliție; a repetat versiunea sa asupra faptelor.

19. La 6 august 2010, S.G. a dat, la rândul său, o declarație la poliție. A declarat că atitudinea lui C.P. a fost una neplăcută, că l-a împiedicat să iasă din birou și că a insistat ca el să semneze o serie de documente și că acesta a răspuns în mod nepolitic la întrebările reclamantului. Acesta a

declarat, de asemenea, că C.P. a smuls telefonul din mâna reclamantului și că i-a amenințat pe amândoi. După incident, S.G. l-a însoțit pe reclamant la serviciul de medicină legală, pentru că pe acesta din urmă îl durea mâna stângă.

20. La 4 august 2011, parchetul l-a audiat pe reclamant, care a repetat versiunea sa asupra faptelor.

21. La 8 august 2011, parchetul l-a audiat pe C.P.; el a negat că l-a agresat pe reclamant și a pretins că doar i-a strâns mâna, la începutul întâlnirii, în semn de salut. De asemenea, a confirmat că a avut o discuție animată cu reclamantul, dar că a folosit un limbaj corect, spre deosebire de reclamant. Acesta i-a blocat accesul la ușă pentru a-l convinge să semneze procesul-verbal. Nu a sunat la poartă decât pentru a se asigura că datele de identitate ale reclamantului și ale clientului său au fost înregistrate și apoi i-a lăsat să plece. Între timp, un alt justițiabil aștepta pe culoar și a auzit ce se întâmpla în birou; odată ce reclamantul a plecat, i-a declarat lui C.P. consternarea în privința comportamentului reclamantului.

22. La 23 august 2011, parchetul a emis o rezoluție de neîncepere a urmăririi penale în favoarea lui C.P. și a reclamantului. În ceea ce privește acuzațiile împotriva lui C.P., parchetul a considerat că elementele constitutive ale infracțiunilor invocate de reclamant nu erau reunite. Ca urmare a plângerii reclamantului, această rezoluție a fost confirmată la 14 octombrie 2011 de procurorul ierarhic superior de la același parchet.

23. La 10 octombrie 2011, reclamantul a sesizat Curtea de Apel Constanța (curtea de apel) cu o plângere împotriva rezoluțiilor parchetului. Reclamantul și C.P. au fost ascuțați în cadrul ședinței publice din 27 octombrie 2011.

24. Prin Hotărârea definitivă din 22 noiembrie 2011, curtea de apel a respins plângerea reclamantului. Hotărârea, care nu face nicio trimitere la certificatul medico-legal care se referea la reclamant (supra, pct. 16), prevede următoarele în părțile sale relevante:

“
Examinând probatoriul administrat în cauză, prin prisma criticilor aduse de petent, a actelor și documentelor din dosar, curtea [de apel] constată că nu sunt elemente certe care să conducă la antrenarea răspunderii penale a lui [...] C.P. sub aspectul infracțiunilor reclamate.”

D. Plângerea disciplinară în fața baroului

25. Între timp, la o dată nespecificată, C.P. a sesizat Baroul Constanța cu o plângere disciplinară împotriva reclamantului cu privire la incidentul din 12 iulie 2010. Printr-o decizie din 5 octombrie 2010, Consiliul Baroului a respins plângerea pe motiv că reclamantul își îndeplinise obligațiile profesionale conform legii și comportamentul său nu angaja răspunderea disciplinară. Prin Decizia din 19 și 20 februarie 2011, Consiliul Uniunii Naționale a Barourilor din România a respins contestația lui C.P.

E. Alte evenimente

26. La 30 iulie 2010, Parchetul de pe lângă Judecătoria Mangalia a admis cererea reclamantului, în calitatea sa de avocat al lui S.G., de recuzare a lui C.P. din dosarul penal împotriva clientului său, cu motivarea că desfășurarea unei alte proceduri penale între reclamant și C.P. era de natură să creeze suspiciuni cu privire la imparțialitatea autorităților de urmărire penală.

27. Între timp, în condițiile în care incidentul din 12 iulie 2010 fusese dezvăluit în presa locală, poliția a efectuat o anchetă internă. La 9 august 2010, polițistul responsabil pentru anchetă a propus deschiderea unei proceduri disciplinare împotriva lui C.P. Curtea nu a fost informată despre rezultatul acestei proceduri.

II. Dreptul intern relevant

28. Prevederile relevante din Codul penal și din Codul de procedură penală, în formularea lor în vigoare la momentul faptelor, sunt cuprinse în Hotărârea Poede împotriva României (nr. 40.549/11, pct. 35-36, 15 septembrie 2015).

III. Documente relevante ale Consiliului Europei

29. Prevederile relevante ale Recomandării Rec(2001)10 a Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei privind Codul european de etică al poliției, adoptată la 19 septembrie 2001, figurează în Hotărârea Bouyid împotriva Belgiei [(MC), nr. 23.380/09, pct. 50-51, CEDO 2015]. Această recomandare cuprinde, între altele, următoarele prevederi:

III. Poliția și sistemul de justiție penală

“

[...]

10. Poliția trebuie să respecte rolul avocaților apărării în procesele de justiție penală și, dacă este necesar, să contribuie la asigurarea dreptului efectiv de a avea acces la asistență juridică, în mod deosebit în cazul persoanelor private de libertate.”

30. Expunerea de motive la Recomandarea Rec (2001)10 cuprinde următoarele precizări cu privire la aplicarea art. 10 din recomandare:

“ Art. 10 subliniază faptul că poliția trebuie să respecte rolul avocaților apărării în procesele de justiție penală. Acest lucru implică, printre altele, ca poliția să nu se amestece în mod nejustificat în activitatea lor, și nici să-i supună vreunei forme de intimidare sau de constrângere. În plus, poliția nu va face o asociere între avocații apărării și clienții lor. Sprijinul din partea poliției în ceea ce privește dreptul infractorului la asistență juridică este necesar mai ales atunci când persoana interesată este privată de libertate de către poliție.”

ÎN DREPT

I. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 3 din Convenție

31. Reclamantul susține, în special, că a fost supus la rele tratamente de către un polițist în timp ce reprezenta un client, în calitate de avocat, în cursul unei anchete penale și se plânge că nu a fost efectuată o anchetă eficientă de către autoritățile competente în urma plângerii sale penale care îl viza pe respectivul polițist. Acesta invocă art. 3, 6, 10, 14 și 17 din Convenție. Curtea, responsabilă cu încadrarea juridică a faptelor, constată că aceste capete de cerere se confundă și consideră că este adecvat să examineze acuzațiile reclamantului doar din perspectiva art. 3 din Convenție, care este formulat după cum urmează:

“Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

A. Cu privire la admisibilitate

32. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 lit. a) din Convenție și că nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Îl declară așadar admisibil.

B. Cu privire la fond

1. Cu privire la aspectul material al art. 3

a) Argumentele părților

33. Reclamantul nu a prezentat observații cu privire la acest punct, dar a susținut că își menține plângerea astfel cum este prezentată în formularul cererii.

34. Făcând referire la Cauza Klaas împotriva Germaniei (22 septembrie 1993, pct. 30, seria A, nr. 269), Guvernul afirmă ca acuzațiile reclamantului nu sunt susținute de elemente de probă adecvate. Acesta consideră că reclamantul

nu a fost supus unor rele tratamente din partea unor agenți ai statului. Admite că reclamantul și C.P. au avut o discuție aprinsă și că, după incident, reclamantul a prezentat ușoare leziuni la mâna stângă; cu toate acestea, nu a fost stabilită legătura dintre cele două evenimente. Potrivit concluziilor medicului legist, o posibilă cauză a leziunii era suprasolicitarea, ceea ce nu implica neapărat o agresiune.

35. În subsidiar, Guvernul face referire la circumstanțele particulare ale speței, inclusiv în special la concluziile medicului legist, la natura leziunii suferite de reclamant, la consecințele minore asupra sănătății acestuia și lipsa unor indicii speciale de vulnerabilitate în ceea ce îl privește și consideră că leziunile suferite nu au atins pragul minim de gravitate necesar pentru a intra în domeniul de aplicare a art. 3 din Convenție.

36. Tot în subsidiar, acesta indică faptul că declarațiile persoanelor audiate în speță erau contradictorii și insuficiente pentru a stabili existența unei infracțiuni; accentuează contradicțiile dintre declarația reclamantului și cea a lui S.G., care diferă în descrierea comportamentului lui C.P., precum și în privința întrebării dacă acesta i-a smuls sau nu reclamantului telefonul din mână. În acest sens, Guvernul observă că nimic nu indică în speță faptul că reclamantul era stângaci, în condițiile în care acesta afirmă că ținuse telefonul în mâna stângă. În privința lui C.P., el nu a putut prezenta nicio probă obiectivă, întrucât era singur în birou și nu exista supraveghere video. De altfel, C.P. și-a exprimat temerea că reclamantul încearcă, prin acest incident, să obțină recuzarea sa în dosarul penal deschis împotriva lui S.G.

37. Guvernul concluzionează asupra lipsei unei încălcări a art. 3 din Convenție sub aspect material.

b) Motivarea Curții

38. Curtea face trimitere la principiile generale aplicabile aspectului material al art. 3 din Convenție, pe care le-a reiterat recent în Hotărârea Bouyid (citată anterior, pct. 81-90).

39. Curtea arată că în speță versiunile părților sunt contradictorii cu privire la incidentul din 12 iulie 2010; deși nu contestă faptul că reclamantul a suferit o entorsă a inelarului stâng care a necesitat între 5 și 7 zile de îngrijiri medicale, părțile nu sunt de acord cu privire la cauzele

entorsei. Guvernul face în special trimitere la lipsa elementelor de probă în sprijinul acuzațiilor reclamantului (supra. pct. 35).

40. Cu toate acestea, Curtea reamintește că a reiterat principiul conform căruia sarcina probei faptelor săvârșite revine autorităților atunci când o persoană se află în mâinile poliției sau unei autorități comparabile; de asemenea, precizează că acest principiu se aplică chiar și în cazul în care persoana se află într-un alt context decât lipsirea de libertate propriu-zisă, precum este cazul unui control al identității sau al unui simplu interogatoriu (Bouyid, citată anterior, pct. 84). Totodată, a mai subliniat că interzicerea utilizării forței fizice, atunci când nu este strict necesar impusă de comportamentul persoanei interesate, se aplică atunci când aceasta din urmă este lipsită de libertate sau, mai general, atunci când se confruntă cu agenți ai forțelor de ordine (Bouyid, citată anterior, pct. 88). Deși, spre deosebire de Cauza Bouyid, citată anterior, reclamantul în speță s-a prezentat din proprie inițiativă la secția de poliție, Curtea notează că acesta s-a confruntat cu un agent al forțelor de ordine în calitate sa de avocat al unui client care dorea informații cu privire la un dosar penal deschis împotriva sa.

41. În acest sens, Curtea acordă o importanță deosebită faptului că reclamantul intervenea în calitate sa de avocat. Curtea a recunoscut deja anterior statutul special al avocaților care, în calitate de intermediari între justițiabili și instanțe, ocupă o poziție centrală în administrarea justiției [Morice împotriva Franței (MC), nr. 29.369/10, pct. 132-133, 23 aprilie 2015]. A reamintit, totodată, că avocații beneficiază de drepturi și privilegii exclusive, care pot varia de la o jurisdicție la alta; Curtea a recunoscut astfel avocaților o anumită marjă de manevră în privința declarațiilor pe care le fac în fața instanțelor (Casado Coca împotriva Spaniei, 24 februarie 1994, pct. 46, seria A, nr. 285-A, și Steur împotriva ărilor de Jos, nr. 39.657/98, pct. 38, CEDO 2003-XI). Aceste principii trebuie să se aplice cu atât mai mult atunci când este vorba despre a recunoaște avocaților dreptul de a-și exercita profesia protejați de orice rele tratamente.

42. Curtea constată că poliției îi revine așadar obligația să respecte rolul avocaților, să nu intervină în mod nejustificat în activitatea lor și nici să-i supună vreunei forme de intimidare sau de constrângere (a se vedea supra, pct. 29 și 30 și

art. 10 din Codul european de etică al poliției și expunerea sa de motive) și, prin urmare, la rele tratamente de vreun fel. Această obligație trebuie să se aplice cu atât mai mult pentru a asigura protecția avocaților care acționează în calitatea lor oficială, împotriva relelor tratamente.

43. Consideră așadar că principiul reiterat în Cauza Bouyid, citată anterior, în ceea ce privește sarcina probării celor întâmplate în secția de poliție se aplică în speță și că sarcina probei le revine autorităților.

44. Reclamantul a prezentat, atât în fața autorităților naționale, cât și în fața Curții, un certificat medical din 12 iulie 2010 și un certificat medico-legal din 16 iulie 2010 care atestau că a suferit o entorsă a degetului inelar stâng care necesita între 5 și 7 zile de îngrijiri medicale [supra, pct. 15 și 16; a se vedea, a contrario, *Āelik împotriva Turciei* (nr. 1), nr. 39.324/02, pct. 33, 20 ianuarie 2009]. Or, Guvernul nu a prezentat niciun element care să pună sub semnul îndoielii varianta pe care reclamantul a prezentat-o în mod constant, și anume că polițistul i-a răsucit degetul inelar de la mâna stângă, în care ținea telefonul mobil. Într-adevăr, deși polițistul a negat în mod constant în cadrul procedurii interne că l-a agresat pe reclamant, acesta din urmă a susținut contrariul cu o constanță similară (supra, pct. 18 și 20). În plus, având în vedere că ancheta prezintă deficiențe semnificative (infra, pct. 58-62), nu se poate deduce veridicitatea declarației polițistului doar pe baza faptului că ancheta nu a furnizat un element care să o contrazică (Bouyid, citată anterior, pct. 96).

45. Prin urmare, Curtea consideră suficient stabilit că reclamantul a suferit o entorsă a degetului inelar de la mâna stângă în timp ce se afla la secția de poliție.

46. În continuare observă că Guvernul a susținut că prejudiciul suferit de reclamant nu a atins pragul minim de severitate necesar pentru a intra în domeniul de aplicare a art. 3 din Convenție. Cu toate acestea, Curtea notează că leziunea în cauză nu a fost superficială, în măsura în care i s-a recomandat să continue îngrijirile medicale timp de 5 până la 7 zile (supra, pct. 16).

47. În plus, ține să sublinieze că tratamentul aplicat reclamantului nu a fost în niciun fel impus de comportamentul său. Chiar presupunând că reclamantul ar fi dat dovadă de o atitudine lipsită de respect față de polițist (supra, pct. 14), nimic

din dosar nu indică și, de altfel, nici Guvernul nu sugerează că ar fi avut un comportament violent care să impună utilizarea forței fizice împotriva sa.

48. Aceste elemente îi sunt suficiente Curții pentru a concluziona că în speță a existat un tratament degradant (*mutatis mutandis*, Bouyid, citată anterior, pct. 112).

49. Prin urmare, a avut loc o încălcare sub aspect material a art. 3 din Convenție.

2. Cu privire la aspectul procedural al art. 3

a) Argumentele părților

50. Reclamantul nu a prezentat observații cu privire la acest punct, dar a indicat faptul că își menține capătul de cerere astfel cum a fost prezentat în formularul cererii.

51. Referindu-se la observațiile sale cu privire la aspectul material al art. 3, Guvernul apreciază că acuzațiile reclamantului nu puteau fi “susținute” până la punctul în care să genereze obligația de a investiga din partea autorităților.

52. În subsidiar, afirmă că a fost deschisă o anchetă penală în urma plângerii penale a reclamantului. Cu toate că ancheta a fost finalizată printr-o rezoluție de neîncepere a urmăririi penale, nimic nu permite să existe îndoieli asupra temeiniciei sale. Autoritățile au făcut verificările necesare: i-au audiat pe reclamant și pe clientul său, precum și pe polițist. În plus, certificatul medico-legal prezentat de reclamant a fost depus la dosar. Pe baza acestor elemente de probă parchetul a concluzionat că nu erau suficiente pentru a stabili, dincolo de orice îndoială rezonabilă, răspunderea penală a polițistului implicat. Această soluție a fost confirmată de instanțe, în urma contestației reclamantului. Guvernul observă că reclamantul, avocat de profesie, ar fi putut solicita instanțelor investigații suplimentare, ceea ce totuși nu a făcut.

53. Guvernul consideră că, presupunând chiar că agentul l-a atins pe reclamant pentru a-l opri să formeze numărul de urgență, intenția de a-i provoca o leziune nu a fost stabilită; or, potrivit prevederilor relevante ale Codului penal, infracțiunea de purtare abuzivă impune stabilirea unei acțiuni săvârșite cu intenție. În mod similar, actele de violență comise din culpă nu au caracter penal în cazul în care leziunile provocate necesită mai puțin de 10 zile de îngrijiri medicale. Prin urmare, singura posibilitate ca reclamantului să-i

fie examinat acest capăt de cerere ar fi fost o acțiune în răspundere civilă delictuală, în baza prevederilor art. 998 și 999 din vechiul Cod civil, ceea ce el nu a făcut.

54. În cele din urmă, Guvernul consideră că ancheta a fost efectuată cu independența și celeritatea impuse de jurisprudența Curții în materie. Guvernul concluzionează asupra lipsei unei încălcări sub aspect procedural a art. 3 din Convenție.

b) Motivarea Curții

55. Curtea face trimitere la principiile generale aplicabile aspectului procedural al art. 3 din Convenție, pe care le-a reiterat recent în Hotărârea Bouyid (citată anterior, pct. 114-123).

56. În speță, având în vedere probele care i-au fost prezentate, în special certificatul medico-legal al reclamantului, Curtea consideră că acuzațiile de rele tratamente puteau fi “susținute” în sensul jurisprudenței sale în materie.

57. În continuare, Curtea constată că a fost efectuată o anchetă în prezenta cauză. Rămâne de apreciat diligența cu care aceasta a fost efectuată și caracterul său “efectiv”.

58. Curtea observă că, deși reclamantul și clientul său au fost audiați în august 2010, (supra, pct. 18 și 19), polițistul în cauză nu a fost audiat decât în august 2011, adică la un an după incident (supra, pct. 21). Guvernul nu a explicat întârzierea anchetei. În continuare, notează că, în afară de aceste audieri, în speță nu a fost efectuat niciun alt act de anchetă; în această privință, observă că, deși nu au existat martori oculari direcți, alte persoane erau totuși prezente în același timp în care reclamantul și S.G. se aflau în secția de poliție, atât printre polițiști, cât și printre justițiabili (supra, pct. 9 și 21). De asemenea, nu s-a procedat la o confruntare între reclamant și polițistul în cauză, nici la o audiere a medicilor care l-au consultat sau l-au îngrijit pe reclamant. Astfel de măsuri ar fi putut să contribuie la clarificarea faptelor.

59. În plus, din deciziile luate în acest caz nu reiese că parchetul sau curtea de apel au examinat documentele medicale depuse la dosar de către reclamant, în special certificatul medico-legal (supra, pct. 16). De altfel, în lapidara sa Hotărâre din 22 noiembrie 2011, curtea de apel nu a contestat faptul că incidentul din 12 iulie 2010 s-a produs așa cum a descris reclamantul în plângerea penală, ci s-a limitat doar la a constata

lipsa unor elemente certe care să probeze teza răspunderii penale, fără a examina dacă această lipsă a probelor era rezultatul deficiențelor anchetei.

60. În acest context și fără a pune la îndoială raționamentul Guvernului cu privire la încadrarea juridică a faptelor în speță și, în special, existența intenției pentru a stabili în concret existența unei infracțiuni în dreptul penal român (supra, pct. 53), Curtea observă că acesta intervine după producerea faptelor și că autoritățile naționale, cărora le revenea sarcina de a efectua o anchetă efectivă în speță, nu au procedat în niciun caz la un astfel de raționament.

61. În ceea ce privește argumentul Guvernului întemeiat pe posibilitatea ca reclamantul să formuleze o acțiune civilă în despăgubiri (supra, pct. 53), Curtea reamintește că a constatat deja că, dacă autoritățile s-ar limita să reacționeze în caz de rele tratamente deliberat aplicate de către reprezentanții statului doar prin acordarea unei simple indemnizații, fără a lupta să urmărească și să pedepsească pe cei responsabili, agenții statului ar fi putut încălca în unele cazuri drepturile persoanelor supuse practic controlului lor, cu impunitate absolută, iar interdicția legală absolută a torturii și a tratamentelor inumane sau degradante ar fi lipsită de efect util, în ciuda importanței sale fundamentale [a se vedea, în acest sens, GĂșfgen împotriva Germaniei (MC), nr. 22.978/05, pct. 119, CEDO 2010, cu referințele citate].

62. Ținând seama de elementele menționate anterior, Curtea apreciază că reclamantul nu a beneficiat de o anchetă efectivă. În consecință, concluzionează în sensul încălcării sub aspect procedural a art. 3 din Convenție.

II. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 5 § 1 din Convenție

63. Reclamantul se plânge, de asemenea, că a fost sechestrat la 12 iulie 2010 în biroul lui C.P. pentru a semna, împotriva voinței sale, un proces-verbal redactat de acesta din urmă; invocă art. 5 § 1 din Convenție, redactat după cum urmează:

“

1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

a) dacă este deținut legal pe baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent;

b) dacă a făcut obiectul unei arestări sau al unei dețineri legale pentru nesupunerea la o hotărâre pronunțată, conform legii, de către un tribunal ori în vederea garantării executării unei obligații prevăzute de lege;

c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a se bănuși că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice ale necesității de a-l împiedica să săvârșească o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia;

d) dacă este vorba de detenția legală a unui minor, hotărâtă pentru educația sa sub supraveghere, sau despre detenția sa legală, în scopul aducerii sale în fața autorității competente;

e) dacă este vorba despre detenția legală a unei persoane susceptibile să transmită o boală contagioasă, a unui alienat, a unui alcoolic, a unui toxicoman sau a unui vagabond; [...]

f) dacă este vorba despre arestarea sau detenția legală a unei persoane pentru a o împiedica să pătrundă în mod ilegal pe teritoriu sau împotriva căreia se află în curs o procedură de expulzare ori de extrădare.”

64. Guvernul contestă acest argument. Bazându-se pe contradicțiile dintre declarația reclamantului și cea a clientului său în ceea ce privește întrebarea dacă C.P. a încuiat cu cheia ușa de la birou, precum și pe informațiile furnizate de poliția din Constanța (supra, pct. 13), Guvernul consideră că reclamantul nu a suferit o lipsire de libertate. Pe de altă parte, incidentul în cauză nu a durat mai mult de 5-10 minute, perioada scurtă de timp nejustificând afirmațiile reclamantului că s-a simțit lipsit de libertate.

65. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 lit. a) din Convenție și că nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Îl declară așadar admisibil.

66. Curtea reamintește că, pentru a determina dacă un individ este “lipsit de libertate” în sensul art. 5, se pleacă de la situația concretă și se ia în considerare un ansamblu de criterii cum ar fi tipul, durata, efectele și modalitățile de executare ale măsurii în cauză [Guzzardi împotriva Italiei, 6 noiembrie 1980, pct. 92, seria A, nr. 39, și Mogoș împotriva României (dec.), nr. 20.420/02,

6 mai 2004]. Totodată, adesea este necesar, pentru a se pronunța asupra existenței unei încălcări a drepturilor apărute de Convenție, să se consacre discernerii realității dincolo de aparențe și de vocabularul folosit (a se vedea, de exemplu, referitor la art. 5 § 1, Van Droogenbroeck împotriva Belgiei, 24 iunie 1982, pct. 38, seria A, nr. 50).

67. În speță, Curtea notează că părțile dau faptelor versiuni diferite în ceea ce privește întrebarea dacă C.P. a încuiat ușa de la birou pentru a-l împiedica pe reclamant să iasă (supra, pct. 7 și 13). În această privință, notează că în momentul în care a fost audiat în timpul anchetei clientul reclamantului nu a menționat faptul că C.P. ar fi închis ușa de la birou cu cheia (supra, pct. 19).

68. Curtea reafirmă că poliția are obligația să respecte rolul avocaților, să nu intervină în mod nejustificat în activitatea lor și nici să-i supună vreunei forme de intimidare sau de constrângere (supra, pct. 42). Chiar presupunând că polițistul în cauză s-a comportat așa cum susține reclamantul, Curtea notează că părțile nu contestă durata scurtă de timp a măsurii, aceasta nedepășind mai mult de 10 minute. Cu toate că a concluzionat anterior că poate fi vorba despre lipsire de libertate în cazul în care măsura nu este decât de scurtă durată (Foka împotriva Turciei, nr. 28.940/95, pct. 75, 24 iunie 2008), Curtea consideră că, având în vedere împrejurările specifice ale speței, reclamantul nu a fost lipsit de libertate în sensul art. 5 § 1 din Convenție. În special, Curtea acordă importanță faptului că reclamantul a mers din proprie inițiativă la secția de poliție și a putut să plece din acel loc la scurt timp după incidentul pe care îl denunță [a se vedea, a contrario, Creangă împotriva României (MC), nr. 29.226/03, pct. 94-100, 23 februarie 2012].

În consecință, Curtea concluzionează că nu a fost încălcat art. 5 § 1 din Convenție.

III. Cu privire la aplicarea art. 41 din Convenție 70. În conformitate cu art. 41 din Convenție:

“ În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

71. Reclamantul pretinde 100.000 euro (EUR) pentru prejudiciul moral pe care l-ar fi suferit.

72. Guvernul consideră că suma solicitată de reclamant este excesivă în raport cu jurisprudența Curții în materie.

73. Curtea consideră că trebuie să i se acorde reclamantului suma de 11.700 EUR cu titlu de prejudiciu moral.

B. Cheltuieli de judecată

74. Reclamantul nu a formulat nicio cerere de rambursare a cheltuielilor de judecată suportate pe parcursul procedurii.

C. Dobânzi moratorii

75. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,
În unanimitate,
C U R T E A:

1. declară cererea admisibilă;
2. hotărăște că a fost încălcat art. 3 din Convenție sub aspect material;
3. hotărăște că a fost încălcat art. 3 din Convenție sub aspect procedural;
4. hotărăște că nu a fost încălcat art. 5 § 1 din Convenție;
5. hotărăște:

a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, suma de 11.700 EUR (unsprezece mii șapte sute euro), care trebuie convertită în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății, pentru prejudiciul moral;

b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;

6. respinge cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.